

توسعه اقتصادی بومی

دستورالعمل تدوین و اجرای برنامه‌های توسعه

به اهت م

سعید غلامی نتاج ایری

مترجمان

سمیه جوانمردی، شهروز فروتن کیا، مریم عسگری

ناشر: فراسخن

تهران - ۱۳۹۶

سرشناسه	:	غلامی نتاج امیری، سعید، ۱۳۵۳ -
عنوان و نام پدیدآور	:	توسعه اقتصادی بومی: دستورالعمل تدوین و اجرای برنامه‌های توسعه/ به اهتمام سعید غلامی نتاج امیری؛ مترجمان سمیه جوانمردی، شهرزاد فروتن کیا، مریم عسگری؛ [برای] موسسه اندیشه و پژوهش طرح هزاره، پاسارگاد
مشخصات نشر	:	تهران: فراسخن، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	:	۲۰۴ص:جدول؛ ۲۱x۵/۵ س.م.
شابک	:	978-600-5593-39-6 : ۲۰۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی	:	فیبیا
موضوع	:	عمران شهری
موضوع	:	Community development, Urban
موضوع	:	رشد اقتصادی
موضوع	:	Economic development
شناسه افزوده	:	Research Activities for Millenium Planning (RAMP)
رده بندی کنگره	:	۱۳۹۶ غ ۸۴ / HN49
رده بندی دیسی	:	۳۰۷ / ۷۶
رده کتبخانه	:	۴۸۹۱۳۰۰

LOCAL ECONOMIC DEVELOPMENT

A PRIMER DEVELOPING AND IMPLEMENTING LOCAL ECONOMIC DEVELOPMENT STRATEGIES AND ACTION PLANS
BY GWEN SWINBURN SORAYA GOGA & FERDINAND MUNDL

توسعه اقتصادی بومی؛ دستورالعمل تدوین و اجرای برنامه‌های توسعه

به اهتمام: سعید غلامی نتاج امیری

مترجمان: سمیه جوانمردی، شهرزاد فروتن کیا، مریم عسگری

ناشر: فراسخن

ویراستار: کاظم آذرخواهی امیری

صفحه آرای: فاطمه هدایتی گودرزی

طراح جلد: فیروز بالکانی

ناظر چاپ: مهندس احمدی

چاپ، لیتوگرافی و صحافی: ترام‌نگار

نوبت انتشار: نخست، پاییز ۱۳۹۶

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۵۹۳-۳۹-۶

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۲۰۰۰۰۰ ریال

آدرس: تهران میدان هفت تیر خیابان لطفی پلاک ۱۹ واحد ۲ تلفن ۸۸۳۱۹۵۰۰

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۱.....	کلام اندیشگاه
۱۵.....	ندای دانش، پیام کاوش
۱۹.....	پیشگفتار
۲۳.....	فصل اول: معرفی مبانی توسعه اقتصادی بودن
۲۳.....	توسعه اقتصادی بومی چیست؟
۲۳.....	پرداختن به توسعه اقتصادی بومی به چه معناست؟
۲۴.....	چگونه می‌توان به یک اقتصاد بومی قدرتمند دست یافت؟
۲۴.....	متولیان توسعه اقتصادی بومی، چه کسانی هستند؟
۲۵.....	ضرورت توسعه اقتصادی بومی چیست؟
۲۹.....	پی‌نوشت‌ها
۳۱.....	فصل دوم: فرایند برنامه‌ریزی راهبردی توسعه اقتصادی بومی
۳۲.....	مرحله اول: سامان‌دهی تلاش‌ها
۳۳.....	مرحله دوم: ارزیابی اقتصاد بومی
۳۶.....	مرحله سوم: تدوین راهبرد
۳۷.....	مرحله چهارم: اجرای راهبرد

مرحله پنجم: پایش راهبرد ۳۸

پی‌نوشت‌ها ۴۳

فصل سوم: سامان‌دهی تلاش‌ها ۴۵

گام ۱: شناسایی رهبر گروه LED و ایجاد محلی مناسب به منظور انجام مذاکرات ۴۵

گام ۲: ایجاد فرایند سیاسی در شهرداری ۴۹

گام ۳: گسترش گروه همکاری ذینفعان ۵۱

گام ۴: ایجاد سیستم‌هایی جهت کارکردن با سطوح دیگر حاکمیت ۵۶

گام ۵: در نظر گرفتن سازمانی برای توسعه طرح‌ها و برنامه‌های LED ۵۸

پی‌نوشت‌ها ۶۱

فصل چهارم: ارزیابی اقتصاد منطقه ۶۳

گام ۱: مرور و بازبینی قواعد و روش‌ها، مؤثر بر فعالیت کسب‌وکارها ۶۴

گام ۲: شناسایی اطلاعاتی که لازم است گردآوری شوند ۶۸

گام ۳: بررسی دقیق اطلاعات موجود و تحلیل داده‌های اطلاعاتی ۷۶

گام ۴: طراحی برنامه‌ای جهت تکمیل خلاءهای اطلاعاتی ۷۸

گام ۵: تحلیل اطلاعات و تولید سند ارزیابی اقتصاد منطقه ۷۸

پی‌نوشت‌ها ۸۲

فصل پنجم: تدوین راهبرد ۸۳

گام ۱: خلق چشم‌انداز مشترک ۸۳

گام ۲: ایجاد و توسعه اهداف ۸۵

گام ۳: ایجاد و توسعه اهداف عینی ۸۵

گام ۴: ایجاد و توسعه برنامه‌ها ۸۶

گام ۵: انتخاب طرح‌ها ۱۱۳

پی‌نوشت‌ها.....	۱۱۵
فصل ششم: اجرای راهبرد.....	۱۱۷
گام ۱: تهیه طرح اجرایی راهبرد LED برای همه برنامه‌ها و طرح‌ها.....	۱۱۷
گام ۲: تهیه طرح‌های عملیاتی مختص هر پروژه.....	۱۱۹
گام ۳: بناد چارچوب‌های نهادی لازم جهت اجرا و پایش LED.....	۱۲۰
گام ۴: آمینان از در دسترس بودن ورودی‌های مرتبط.....	۱۲۱
گام ۵: انعام و فایده برنامه‌های عملیاتی پروژه.....	۱۲۳
فصل هفتم: بازبینی، راهبرد.....	۱۲۵
گام ۱: چه چیزی؟ چرا؟ و وقت.....	۱۲۵
گام ۲: پایش.....	۱۲۷
گام ۳: سنجش و ارزیابی.....	۱۲۸
گام ۴: ترتیبات نهادی.....	۱۳۴
گام ۵: بازبینی راهبرد و فرایند برنامه‌ریزی.....	۱۳۸
پی‌نوشت‌ها.....	۱۴۲
فصل هشتم: واژه‌نامه اصطلاحات LED.....	۱۴۳
پی‌نوشت‌ها.....	۱۵۰
فصل نهم: منابع مرتبط و خواندنی‌های کلیدی.....	۱۵۱
چارچوب مفهومی LED.....	۱۵۱
نقش نهادهای توسعه اقتصادی بومی.....	۱۵۴
تامین مالی LED.....	۱۵۴
بازبینی راهبرد (پایش و ارزیابی).....	۱۵۶

- ارتقاء شرایط سرمایه‌گذاری در کسب و کارهای بومی ۱۵۷
- تشویق رشد کسب و کارهای بومی ۱۵۸
- تشویق به سرمایه‌گذاری جدید ۱۵۸
- توسعه بخشی (خوشه‌های کسب و کار) ۱۵۹
- هدف‌گذاری ناحیه‌ای و راهبردهای احیاء و بازسازی ۱۶۰
- یکپارچه‌سازی افراد و گروه‌های کم‌درآمد و سخت‌استخدام ۱۶۰
- مطالعه موردی: بررسی اجمالی در حوزه بین‌المللی ۱۶۲
- آشنایی با سازمان‌های بین‌المللی ۱۶۴
- پیوند بین‌المللی بانک جهانی ۱۷۸
- پی‌نوشت‌ها ۱۸۱
- فصل دهم: نمونه اسناد و فرآیندهای خام ۱۸۳
- نمونه‌ای از طرح اجرایی ۱۸۴
- برنامه عملیاتی طرح‌های LED ۱۸۵
- ماتریسی از چشم‌انداز تا طرح‌ها ۱۸۸
- پرسشنامه بررسی محیط مولد کسب و کار ۱۹۰
- پی‌نوشت‌ها ۲۰۳

پیشگفتار

واحد توسعه شهری بانک جهانی، با همکاری نهادهایی چون بخش توسعه بین‌الملل انگلستان، بنیاد برتلزمان، با هدف توانمندسازی جوامع در شناخت و توسعه راهبردهای توسعه اقتصادی بومی‌شان، منابع متنوعی را تولید کرده‌اند. بخش اصلی این تلاش به برنامه‌ای اکتشافی مربوط بود که برنامه شهرهای در حال تغییر نامیده می‌شد؛ اقدامی نوآورانه با هدف ترویج سیاست و مدیریت اصلی در مناطقی که توسعه اقتصادی بومی و مدیریت زیست‌محیطی در آنها اجرا می‌شد. این برنامه بین سال‌های ۲۰۰۰ و ۲۰۰۴ با هدف ارتقاء دموکراسی و کارایی در شهرداری‌های اروپای غربی و مرکزی اجرا شد. این برنامه به دنبال ایجاد و ترویج گفتگویی سازنده، غیررسمی و فرامرزی در خصوص نقش سیاست‌مداران بومی، کارایی مقامات اجرایی بومی و افزایش مشارکت عمومی بود. هدف اصلی شبکه شهرهای در حال تغییر عبارت بود از افزایش توانمندی و پتانسیل شهرداری‌ها در هدایت برنامه‌ریزی راهبردی و ایجاد و توسعه برنامه‌های عملیاتی؛ تشویق به تبادل اطلاعات میان شهرداری‌ها در خصوص اقدامات موثر با هدف ایجاد زمینه‌های لازم جهت دسترسی به دانش و تخصص بین‌المللی و تسهیل انتشار و اشاعه نتایج.

بخش توسعه اقتصادی بومی این برنامه، به دنبال ایجاد ظرفیت در

شهرداری‌ها بود، تا بتوانند ضمن ارتقاء اقتصاد بومی، محیط مولد و سازنده‌ای را برای ایجاد اشتغال به وجود آورد. بدین منظور، این برنامه با استفاده از رویکرد پنج مرحله‌ای فرایند برنامه‌ریزی راهبردی LED، آن گونه که در کتاب مرجع آن آورده شده، توسعه یافت و به‌طور آزمایشی اجرا شد.

از آن زمان، این روش‌شناسی و منابع علمی‌اش، در سراسر جهان، در مورد‌های مطالعاتی بانک جهانی و یا دیگر نهادها، مورد استفاده قرار گرفته است. جوامع هدف این برنامه طیف متنوعی را دربرمی‌گرفت؛ از جوامع با جمعیت کمتر از ۲۰ هزار نفر گرفته تا جوامع بیش از ۳ میلیون و پانصد هزار نفر.

کتاب مرجع LED به عنوان منبع راهنمای تدوین راهبردهای توسعه اقتصادی بومی در شهرهای کوچک، شهرها و جوامعی که تجربه‌ای در این حوزه ندارند، توسعه یافت. با این امید که در رشد اقتصادی منطقه نقش مثبتی داشته باشد. این کتاب مرجع، تلاش دارد شهرداری‌ها، مشارکت‌کنندگان، کسب و کارها و جوامع محلی را با چیرستی، چرایی و چگونگی اجرای LED آشنا کند. هدف، شناسایی گام‌های ضروری جهت آغاز فرایند برنامه‌ریزی توسعه اقتصادی بومی است. در تدوین و توسعه این اثر از تجربیات موفق اقتصادهای در حال توسعه و در حال گذار و همچنین اتحادیه اروپا و آمریکای شمالی استفاده شده است. این مرجع ضمن برجسته کردن نمونه‌هایی از تجربه‌های موفق برنامه‌ریزی راهبردی توسعه اقتصادی بومی و اجرای آن، در تلاش است از تجربیات و درس‌هایی که از طرح شهرهای در حال تغییر در خصوص شبکه توسعه اقتصادی بومی حاصل شده است و همچنین تجربیات به‌دست آمده از دیگر برنامه‌های در سراسر جهان، استفاده کند. امید است این مرجع به فهم ساده‌تر مسائل و پیچیدگی‌های برنامه‌ریزی راهبردی توسعه اقتصادی

بومی بیانجامد.

این مرجع یکی از ابزارهایی است که جهت شناخت بهتر توسعه اقتصادی بومی، توسط بانک جهانی توسعه یافته است. این اثر حاصل همکاری با گروه‌های مختلفی است و لازم است از بخش توسعه بین‌الملل انگلستان (DFID) تشکر ویژه‌ای شود که حامی برنامه به اشتراک گذاری دانش و ایجاد ظرفیت LED بوده است. منابع بسیاری در این خصوص وجود دارد که بخشی از آنها ترجمه شده و در وبسایت زیر قرار گرفته است:

www.worldbank.org/urban/led

این منابع همچنین به صورت یک کتابچه راهنما برای دانشجویان و فهرستی از مراجع و منابع بومی صفحه اصلی سایت در دسترس است.

استفاده از این منابع برای همگان مجاز است. با وجود این، لازم است راهنمای آن ترجمه شود. درخواست بانک جهانی و بنیاد برتلزمان این است که در صورت استفاده از این منابع، نسخه الکترونیکی آن، به عنوان منبع به هر دو سازمان ارسال شود. این منابع در وبسایت‌های بانک جهانی، بنیاد برتلزمان و برنامه شهرهای در حال تغییر موجود است.